

جمهوری اسلامی ایران

متن کامل سند چشم‌انداز بیست‌ساله

متن کامل سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی؛ که در تاریخ ۱۳ آبان ۱۳۸۲ توسط رهبر معظم انقلاب به سران قوای سه‌گانه ابلاغ شد.

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست‌ساله، ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌الملل.

جامعه‌ی ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

« توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تاکید بر مردم سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مندی از امنیت اجتماعی و قضایی.

« برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه‌ی اجتماعی در تولید ملی.

« امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.

« برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تامین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

« فعال، مسئولیت پذیر، ایثارگر، مومن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.

« دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تاکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

« الهام بخش، فعال و موثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه‌ی اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تاثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای بر اساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).

« دارای تعامل سازنده و موثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که شاخص‌های کمی کلان آن‌ها از قبیل نرخ سرمایه گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله‌ی درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به صورت کامل مراعات شود.

سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه

در نامه‌ای به رئیس جمهوری:

مقام معظم رهبری سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه را ابلاغ کردند.

این سیاست‌های کلی در چارچوب سند چشم انداز بیست ساله و با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت، ابلاغ شده است.

سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه دارای ۴۵ بند و شامل سرفصل‌های: امور فرهنگی - امور علمی و فناوری - امور اجتماعی - امور اقتصادی و امور سیاسی، دفاعی و امنیتی است.

متن ابلاغیه رهبر معظم انقلاب اسلامی به رئیس جمهور که همزمان برای رئیس مجلس، رئیس قوه قضاییه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای دکتر احمدی نژاد

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

با سلام و تحیت

پیش روی بودن دومین پنجسال از سند چشم انداز دوره ی بیست ساله کشور و ابلاغ بعضی از سیاست‌های کلی اصولی مانند سیاست‌های کلی اصلی ۴۴ از یکطرف و بعضی تحولات جهانی از طرف دیگر اقتضاء می کند که هرچه زودتر قانون برنامه ی پنجساله پنجم کشور با جهت گیری دستیابی به اهداف مرحله ای متناسب با سند چشم انداز بیست ساله تهیه

گردد. اینک سیاستهای کلی برنامه پنجم که باید مبنای تهیه و تدوین قانون برنامه ی پنجساله پنجم توسعه ی جمهوری اسلامی ایران باشد، ابلاغ می گردد.

انتظار می رود این سیاستها که با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت تنظیم شده، بتواند در جای جای کلیه فعالیتهای کشور چه در بُعد تقنین و چه در بُعد اجرا ظاهر گردد. بی گمان اهتمام و دقت نظر جنابعالی و هیئت محترم دولت و مجلس محترم شورای اسلامی و سایر دستگاههای رئیسی نظام می تواند در این باره نقش تعیین کننده ایفا کند. انتظار دارم در دوره ی پنجساله آینده اقدامات اساسی برای تدوین الگوی توسعه ایرانی - اسلامی که رشد و بالندگی انسانها بر مدار حق و عدالت و دستیابی به جامعه ای متکی بر ارزشهای اسلامی و انقلابی و تحقق شاخصهای عدالت اجتماعی و اقتصادی در گرو آنست، توسط قوای سه گانه ی کشور صورت گیرد.

مشارکت جدی اندیشه وران حوزه و دانشگاه در تبیین مقوله ی عدالت و اقتضائات آن نقشی تعیین کننده در این امر دارد. لازم می دانم از مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام و هیأت محترم دولت و دبیرخانه مجمع و نیز کارشناسان فعال و همکار با این مجموعه ها که در تنظیم پیشنهادها ی مربوط به سیاستهای کلی برنامه ی پنجم نقش آفرینی کرده اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

نسخه ی حاوی مجموعه ی سیاستها همزمان برای مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت ارسال می شود. سیدعلی خامنه‌ای

سیاستهای کلی برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

- امور فرهنگی

- ۱- تکمیل و اجرای طرح مهندسی فرهنگی کشور و تهیه پیوست فرهنگی برای طرحهای مهم.
- ۲- زنده و نمایان نگه داشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام خمینی(ره) و برجسته کردن نقش آن به عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاست گذاریها و برنامه ریزیها.
- ۳- تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، وجدان کاری، خودباوری، روحیه کار جمعی، ابتکار، درستکاری، قناعت، پرهیز از اسراف و اهتمام به ارتقاء کیفیت در تولید.
- ۴- مقابله با جریانات انحرافی در حوزه دین و زدودن خرافات و موهومات.
- ۵- استفاده بهینه از فناوریهای اطلاعاتی و ارتباطی برای تحقق اهداف فرهنگی نظام.

۶- ایجاد درک مشترک از چشم انداز بیست ساله و تقویت باور و عزم ملی برای تحقق آن.

- امور علمی و فناوری

۷- تحول در نظام آموزش عالی و پژوهش در موارد زیر:

۱-۷- افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به ۳ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان برنامه پنجم و افزایش ورود دانش آموختگان دوره کارشناسی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی به ۲۰ درصد.

۲-۷- دستیابی به جایگاه دوم علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن در برنامه پنجم.

۳-۷- ارتباط مؤثر بین دانشگاهها و مراکز پژوهشی با صنعت و بخشهای مربوط جامعه.

۴-۷- توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری.

۵-۷- دستیابی به فناوریهای پیشرفته مورد نیاز.

۸- تحول در نظام آموزش و پرورش با هدف ارتقاء کیفی آن بر اساس نیازها و اولویتهای کشور در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش آموزان.

۹- تحول و ارتقاء علوم انسانی با: تقویت جایگاه و منزلت این علوم، جذب افراد مستعد و با انگیزه، اصلاح و بازنگری در متون و برنامهها و روشهای آموزشی، ارتقاء کمی و کیفی مراکز و فعالیتهای پژوهشی و ترویج نظریهپردازی، نقد و آزاداندیشی.

۱۰- گسترش حمایتهای هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری از طریق: ارتقاء منزلت اجتماعی، ارتقاء سطح علمی و مهارتی، رفع دغدغه خطرپذیری مالی در مراحل پژوهشی و آزمایشی نوآوریها، کمک به تجاری سازی دستاوردهای آنان.

۱۱- تکمیل و اجرای نقشه جامع علمی کشور.

- امور اجتماعی

۱۲- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنههای اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان.

۱۳- تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمانهای انقلاب اسلامی، فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغههای شغلی، ازدواج، مسکن و آسیبهای اجتماعی آنان، توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و تواناییهای آنان.

۱۴- اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت: افزایش تحرک و کارایی، بهبود خدمت رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریتهای موازی، تأکید بر تمرکز زدایی در حوزههای اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز.

۱۵- هویت بخشی به سیمای شهر و روستا، باز آفرینی و روزآمد سازی معماری ایرانی - اسلامی، رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت و سازها.

۱۶- تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت، اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارتی و بازرسی.

۱۷- اولویت دادن به اینتارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصتها و امکانات و مسؤولیتهای دولتی در صحنههای مختلف فرهنگی و اقتصادی.

۱۸- اهتمام به توسعه ورزش و حمایت از گسترش فعالیتهای گردشگری با تأکید بر سفرهای زیارتی.

۱۹- تأکید بر رویکرد انسان سالم و سلامت همه جانبه با توجه به:

۱-۱۹- یکپارچگی در سیاستگذاری، برنامه ریزی، ارزشیابی، نظارت و تخصیص منابع عمومی.

۲-۱۹- ارتقاء شاخصهای سلامت هوا، امنیت غذا، محیط و بهداشت جسمی و روحی.

۳-۱۹- کاهش مخاطرات و آلودگیهای تهدید کننده سلامت.

۴-۱۹- اصلاح الگوی تغذیه جامعه با بهبود ترکیب و سلامت مواد غذایی.

۵-۱۹- توسعه کمی و کیفی بیمه‌های سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه‌های سلامت به ۳۰٪ تا پایان برنامه پنجم.

۲۰- ارتقاء امنیت اجتماعی:

۱-۲۰- مبارزه همه جانبه با مواد مخدر و روانگردان و اهتمام به اجرای سیاستهای کلی مبارزه با مواد مخدر.

۲-۲۰- سامان بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاریهای عمومی ناشی از آن.

۳- ۲۰- استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانهها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاریهای فرهنگی و اجتماعی.

- امور اقتصادی

الف) رشد مناسب اقتصادی با تأکید بر:

۲۱- تحقق رشد مستمر و پرشتاب اقتصادی به میزان حداقل ۸٪ نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی با:

۱- ۲۱- توسعه سرمایه گذاری از طریق کاهش شکاف پس انداز - سرمایه گذاری با حفظ نسبت پس انداز به تولید ناخالص داخلی حداقل در سطح ۴۰ درصد و جذب منابع و سرمایه‌های خارجی.

۲- ۲۱- ارتقاء سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یک سوم در پایان برنامه.

۳- ۲۱- بهبود فضای کسب و کار کشور با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان، فراهم آوردن زیرساختهای ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، کاهش خطرپذیریهای کلان اقتصادی، ارائه مستمر آمار و اطلاعات به صورت شفاف و منظم به جامعه.

۴- ۲۱- تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی.

۲۲- تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین دستی وابسته بدان با رعایت:

۱- ۲۲- واریز سالانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی.

۲- ۲۲- ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخشهای خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.

۳- ۲۲- قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه.

۳- ۲۳- اصلاح ساختار نظام بانکی با اجرای کامل و روزآمد قانون بانکداری بدون ربا و نهادینه کردن نظامهای قرض‌الحسنه، تأمین اعتبارات خرد و اعتبارات لازم برای سرمایه گذاریهای بزرگ.

۴- ۲۴- ارتقاء کمی و کیفی بازارهای مالی (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارایی، شفافیت و سلامت.

۲۵- تحقق سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و الزامات مربوط به هر یک از بندها با تأکید بر:

۲۵-۱- حمایت از شکلگیری بازارهای رقابتی.

۲۵-۲- ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی (سیاست گذاری، هدایت و نظارت).

۲۵-۳- تنظیم سیاستهای تشویقی در جهت تبدیل فعالیتهای غیرمتشکل (نهاد خانوار) به فعالیتهای واحدهای حقوقی.

۲۵-۴- ایجاد بازار رقابتی برای ارائه خدمات بیمه درمانی.

۲۶- توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آبهایی که از کشور خارج میشود با اولویت استفاده از منابع آبهای مشترک

۲۷- سرمایه گذاری در استحصال و استخراج گاز و نفت و معادن مشترک با کشورهای همسایه با رعایت سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی.

۲۸- حفظ ذخایر راهبردی ارزی به مقداری که اطمینان از تأمین نیازهای اساسی کشور در مدت معین (براساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی) حاصل گردد.

۲۹- تأکید بر راهبرد توسعه صادرات به ویژه در بخش خدمات با فناوری بالا به نحوی که کسری تراز بازرگانی بدون نفت کاهش یافته و توازن در تجارت خدمات ایجاد گردد.

۳۰- گسترش همه جانبه همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه‌گذاری و فناوری.

۳۱- ارتقاء و هماهنگی میان اهداف توسعه‌های: آموزش، بهداشت و اشتغال به طوری که در پایان برنامه پنجم، شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهای با توسعه انسانی بالا برسد.

۳۲- تبدیل نظام بودجه ریزی کشور به بودجه ریزی عملیاتی.

۳۳- برقراری ارتباط کمی و کیفی میان برنامه پنجساله و بودجه‌های سالیانه با سند چشم‌انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت.

ب) گسترش عدالت اجتماعی با:

۳۴- تنظیم همه فعالیتهای مربوط به رشد و توسعه اقتصادی بر پایه عدالت اجتماعی و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات

و رفع محرومیت از قشرهای کم درآمد با تأکید بر موارد زیر:

۱- ۳۴- جبران نابرابریهای غیرموجه درآمدی از طریق سیاستهای مالیاتی، اعطای یارانههای هدفمند و ساز و کارهای بیمهای.

۲- ۳۴- تکمیل بانک اطلاعات مربوط به اقشار دو دهک پایین درآمدی و به هنگام کردن مداوم آن.

۳- ۳۴- هدفمند کردن یارانههای آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانههای غیرآشکار.

۴- ۳۴- تأمین برخورداری آحاد جامعه از اطلاعات اقتصادی.

۳۵- اقدامات لازم برای جبران عقب ماندگیهای حاصل از دورانههای تاریخی گذشته با تأکید بر:

۱- ۳۵- ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه طرحهای توسعه روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمت گذاری محصولات کشاورزی.

۲- ۳۵- گسترش فعالیتهای اقتصادی در مناطق مرزی و سواحل جنوبی و جزایر با استفاده از ظرفیتهای بازرگانی خارجی کشور.

۳- ۳۵- کاهش فاصله دو دهک بالا و پایین درآمدی جامعه به طوری که ضریب جینی به حداکثر ۰/۳۵ در پایان برنامه برسد.

۴- ۳۵- انجام اقدامات ضروری برای رساندن نرخ بیکاری در کشور به ۷ درصد.

۵- ۳۵- تأمین بیمه فراگیر و کارآمد و گسترش کمی و کیفی نظام تأمین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی.

۶- ۳۵- توسعه نظامهای پیشگیری از آسیبهای فردی و اجتماعی.

۷- ۳۵- حمایت از اقشار محروم و زنان سرپرست خانوار.

۸- ۳۵- توسعه بخش تعاون با هدف توانمندسازی اقشار متوسط و کمدرآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به ۲۵ درصد برسد.

- امور سیاسی، دفاعی و امنیتی

۳۶- تقویت حضور و مشارکت مردم در عرصههای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی.

۳۷- جهت دهی جریانات سیاسی به پایبندی به ارزشهای اسلامی - انقلابی، دفاع از منافعلی، دشمنستیزی، قانون پذیری

و اصول اخلاقی.

۳۸- حمایت از آزادیهای مشروع و صیانت از حقوق اساسی ملت.

۳۹- اعتلای شأن، موقعیت، اقتدار و نقش جمهوری اسلامی ایران در منطقه و نظام بینالملل بهممنظور تحکیم امنیت ملی و پیشبرد منافع ملی با تأکید بر:

۱- ۳۹- تقویت همکاریهای دوجانبه، منطقهای و بینالمللی با اولویت کشورهای همسایه.

۲- ۳۹- تقویت روابط سازنده با کشورهای غیرمتخاصم.

۳- ۳۹- بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی.

۴- ۳۹- مقابله با افزون خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی.

۵- ۳۹- تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان.

۶- ۳۹- حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف بویژه ملت فلسطین.

۷- ۳۹- تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی.

۸- ۳۹- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل.

۹- ۳۹- سازماندهی تلاش مشترک برای ایجاد مناسبات و نظامات جدید اقتصادی، سیاسی و فرهنگی منطقهای و جهانی با هدف تأمین عدالت، صلح و امنیت جهانی.

۴۰- حضور فعال و هدفمند در سازمانهای بینالمللی و منطقهای و تلاش برای ایجاد تحول در رویه‌های موجود بر اساس ارزشهای اسلامی.

۴۱- ارتقاء نقش مدیریتی ایران در توزیع و ترانزیت انرژی، افزایش فرصتهای صادراتی، جذب سرمایه و فناوریهای پیشرفته و کمک به استقرار نظام پولی، بانکی و بیمهای مستقل با کمک کشورهای منطقهای و اسلامی و دوست با هدف کاهش وابستگی به سیستم پولی نظام سلطه.

۴۲- تقویت تعامل فرهنگی، حقوقی، سیاسی و اقتصادی با جهان بویژه حوزه تمدن اسلامی - ایرانی.

۴۳- تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج خط و زبان فارسی در میان آنان، حمایت از

حقوق آنان و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی.

۴۴- تحکیم و ارتقاء امنیت پایدار، فراگیر و تضمین کننده اهداف و منافع ملی با تأکید بر:

۱- ۴۴- تقویت نقش مردم و اطلاعات مردمی در پیشگیری از تحرکات ضد امنیتی.

۲- ۴۴- تقویت و تعامل مؤثر دستگاههای اطلاعاتی، انتظامی و قضایی و هماهنگی بین آنها برای تأمین اشراف اطلاعاتی و مقابله با هر نوع اخلال در امنیت عمومی، اقتصادی و اجتماعی و مقابله با تهدیدهای نرم.

۳- ۴۴- ایجاد سامانه یکپارچه نرمافزاری اطلاعاتی، ارتقاء سطح حفاظت از اطلاعات رایانه‌های، توسعه علوم و فناوریهای مرتبط با حفظ امنیت سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی به منظور صیانت از فضای تبادل اطلاعات، تقویت فنی برای مقابله با تخلفات در فضا‌های رایانه‌های و صیانت از حریم فردی و عمومی.

۴- ۴۴- تقویت زیر ساختهای انسجام و همبستگی ملی برای پیشگیری و مقابله با عوامل بروز گسستهای هویتی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی.

۴۵- ارتقاء توانمندیهای دفاعی و قدرت بازدارندگی به منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله مؤثر با تهدیدهای خارجی و ایجاد توازن منطقی با تأکید بر:

۱- ۴۵- کسب دانش و فناوریهای نو و نرمافزارهای پیشرفته دفاعی و نوسازی و بازسازی صنایع دفاعی، افزایش ضریب خودکفایی با توسعه تحقیقات و بهرهمندی از همه ظرفیتهای صنعتی کشور.

۲- ۴۵- اهتمام به حضور نیروهای مردمی در امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان.

۳- ۴۵- گسترش پدافند غیرعامل.

۴- ۴۵- امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل مؤثر مرزها.

اهداف کلان فرهنگی منطقه ۹ دانشگاه آزاد اسلامی در تدوین برنامه استراتژیک ۸۹ تا ۹۳

تقویت و ارتقاء تفکر و باورهای دینی و تعمیق ایمان به اصول و مبانی اسلامی در بین دانشجویان(*)

آشنایی بیشتر دانشجویان با مفاهیم قرآن کریم و سیره ائمه معصومین علیهم السلام به ویژه وجود مقدس حضرت علی بن موسی الرضا (ع) و فرهنگ حماسه ساز عاشورا، انتظار و مهدویت

توسعه، ترویج و آشنایی بیشتر دانشجویان با تمدن کهن ایرانی و تقویت هویت و باورهای ملی

توسعه فرهنگ اجتماعی (تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، وجدان کاری، خودباوری، ابتکار، درستکاری، قناعت، پرهیز از اسراف) و افزایش آگاهی های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در جهت تقویت مکارم اخلاق اسلامی و پیشگیری از آسیب های اجتماعی

گسترش نشاط، پویایی، مشارکت، همکاری و تعاون در فعالیتهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، علمی، هنری به ویژه در بین نخبگان دانشگاهی

آشنایی دانشگاهیان با شخصیت و اندیشه های نخبگان و مشاهیر ملی و مذهبی به ویژه بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره)

۷- آشنایی خواهران دانشگاهی با سیره و شخصیت حضرت زهرا و حضرت زینب کبری سلام... علیهما و تقویت جایگاه زن و نهاد خانواده و ارتقاء فرهنگ عفاف و آراستگی

۸- ایجاد تعامل سازنده در بین مجموعه ی مدیران، استادان و کارکنان دانشگاهی و زمینه سازی برای نقش آفرینی آنان در حوزه فرهنگی با استفاده از تمامی ظرفیت و امکانات دانشگاه

۹- ایجاد فرهنگ سازمانی مناسب در جهت تقویت برنامه های فرهنگی عالمانه و پژوهش محور براساس محورهای چهارگانه (نیاز سنجی مخاطبان، برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برنامه ها)

موانع داخلی	
مزایای داخلی	
موانع خارجی	
مزایای خارجی	

مطالعه و شناسایی افراد جسور، نوآور و بانگیزه دارای محدودیت های مالی در سال های ۱۹۳۳ تا ۱۹۳۵ در آلمان و حمایت از آنان (تاسیس اولین آموزشکده برای تربیت این افراد)

این آموزشکده ها بین ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۰ در انگلیس و بین ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۳ در آمریکا دایر شد. افراد در این دانشکده ها طی دوره های کوتاه مدت، ضمن بیان مسائل خود از روانشناس، رفتارشناس، جامعه شناس و استاد مدیریت مشاوره می گرفتند.

ترویج منظم فرهنگ کارآفرینی در اواخر دهه ۵۰ در ژاپن (از دبیرستان ها)

اولین موسسه در توکیو در سال ۱۹۵۶ میلادی آغاز به کار کرد. در ۱۹۵۸ آموزش و پرورش ژاپن با پیاده کردن یک طرح توانست در حین تحصیل به دانش آموزان خود آموزش دهد که چگونه در پی کسب سود باشند.

سپس آموزش کارآفرینی در دانشگاه های ژاپن آغاز شد و در دهه های بعد به شدت گسترش یافت.

از ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۸، ۱۳۰ دانشکده کارآفرینی در امریکا ایجاد شد. تعداد این دانشکده ها در ۱۹۸۵ به ۲۵۳ رسید (در دو گرایش بازرگانی و مهندسی)

طرح کاراد (طرح توسعه کارآفرینی در دانشگاه های کشور)

تاسیس گروه های آموزشی کارآفرینی در دانشگاه های کشور

شروع: ۱۳۷۹، آغاز برنامه سوم توسعه

پیگیری و اجرا: در سطح وزارت صنایع و معادن، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و جهاد دانشگاهی

واگذاری مسوولیت پیگیری، اجرا و امور ستادی آن از سوی وزارت علوم در اواخر ۱۳۷۹ به سازمان سنجش آموزش کشور

توزیع و ابلاغ اعتبار بین ۱۳ دانشگاه مجری طرح

برگزاری کارگاه ها و سمینارهای کارآفرینی

تهیه فیلم، نوار و نرم افزار کارآفرینی

ایجاد سایت (Home Page) کارآفرینی

خرید کتب، مقالات و منابع مرجع کارآفرینی

گنجانیدن درس اختیاری کارآفرینی (۲ واحد) در دانشگاه ها

موانع اساسی آموزش کارآفرینی در دانشگاه ها

ناشناخته بودن مفهوم، اهمیت و منافع کارآفرینی برای طبقات مختلف جامعه، ضرورت **Availability**

Entrepreneurship

ساختار و مقررات موجود آموزش عالی

برنامه درسی و تدریس

مدیران دانشگاه

استادان

دانشجویان

محیط کسب و کار کشور

سایر موانع فرهنگی و محیطی

ناشناخته بودن مفهوم، اهمیت و منافع کارآفرینی برای طبقات مختلف جامعه

ضرورت Entrepreneurship Availability

چند درصد از اعضای هیات علمی دانشگاه ها با معنای واقعی کارآفرینی آشنا هستند؟

چند نفر از معلمان کشور؟ چند نفر از تحصیل کرده های کشور؟

چه حجمی از مطالب نشریات کشور به موضوع کارآفرینی اختصاص دارد؟

چه حجمی از برنامه های صدا و سیما به این موضوع اختصاص دارد؟

صاحبان کسب و کارهای ما تا چه اندازه با کارآفرینی آشنا هستند و مبنای آن را در کسب و کار روزانه خویش به کار می گیرند؟

کارآفرینان کشور تا چه اندازه مورد تقدیر قرار می گیرند؟

پدران و مادران چقدر با مفهوم کارآفرینی آشنا هستند و فرزندان خود را به تلاش در این مسیر تشویق و هدایت می کنند؟

ساختار و مقررات موجود

ساختارهای درونی دانشگاه برای تبدیل دانش آموز به کارآفرین طراحی نشده است (رویکرد دانشگاه حل مسائل جامعه نیست، فقدان محیط یادگیری واقعی).

نهادینه نشدن کارآفرینی در وزارت علوم و جدی گرفته نشدن شورای مرکزی کارآفرینی (ناکارآمدی شورای سیاستگذاری، هدایت و نظارت کاراد) مقایسه تشکیل جلسه کمیته کاراد در دوره کنونی و سابق

نامناسب بودن نظام های مدیریتی مانند استخدام و ارتقاء که مشوق اساتید برای نوآوری و تلاش در مسیر کارآفرینی نیست.

وابستگی دبیرخانه طرح کاراد به افراد (سازمان سنجش؟ سازمان پژوهش های علمی، صنعتی؟)

برنامه درسی و تدریس

فقدان رویکرد بین رشته ای و کاربردی در ساختار برنامه های درسی موجود

دشواری نوآوری (در محتوای دروس، روش های تدریس، محیط آموزش و ...) با وجود مقررات و ضوابط صلب و انعطاف ناپذیر موجود

جهت تدریس دروس دیگر خلاف توسعه خلاقیت هاست.

دشواری ها و پیچیدگی های ماهوی نهفته در کاربردی کردن دروس (مثلا طراحی کیس های بومی و تدریس آن)

برنامه ریزی آموزش کارآفرینی توسط افرادی که خود تحصیل کرده و متخصص این رشته نمی باشند.

در سایر دروس انگیزه نزدیکی به بازار فراهم نمی شود (مانند آموزش شنا است که نیاز آن در یک جا ایجاد می شود و آموزش آن در جایی دیگر)

پارادوکس تاخیر زمانی علم و تجربه (تجربه گذشته گرا و علم آینده گراست)

مدیران

عدم اعتقاد مدیران به نقش کلیدی دانشگاه در توسعه کشور

نگرش غیر کاربردی مدیران دانشگاه

توجه نبودن گروه ها و شوراهای آموزشی نسبت به اهمیت آموزش کارآفرینی (حداقل در حد ۲ واحد موجود)

عدم اعتقاد به آموختنی بودن کارآفرینی

عدم استفاده مدیران دانشگاه از مشاوران خارجی

استادان

ناآشنایی استادان با مفهوم کارآفرینی

فقدان نگرش کارآفرینانه (نوآورانه، فرصت جویانه، مخاطره جویانه و ...)

نگاه محدود و رشته محور

فقدان انگیزه (برای ارتباط با صنعت، دعوت از استاد مدعو و کارآفرین، بازدید، جایزه و نوآوری های دیگر)

فقدان مهارت های لازم (مهارت ارتباط موثر با بازار، مهارت کار بین رشته ای، مهارت تیم سازی، مهارت تدریس با استفاده از مطالعات موردی و پروژه های عملی)

تعداد بسیار اندک استادان (Practical+ academic (pracademic)

برج عاج نشینی استادان (آیا در محیط مقدس علم آموزی باید به دانشجو بگوییم چگونه پول جمع کند؟)

دانشجو

هدف ؟

آینده ؟

نیازهای آموزشی و پژوهشی ؟

اجتناب از آموزش های غیر اجباری

اجتناب از مباحث مبهم و ناشناخته

ناامیدی از توانایی کارآفرینی در محیط کسب و کار کنونی

عدم اعتماد به نفس کافی (به دلیل فقدان دانش، نگرش، تجربه و مهارت ایجاد کسب و کار)

محیط کسب و کار کشور

برای کشت گیاه: محیطی با دما، نور، رطوبت، خاک غنی، آب و مراقبت های ویژه لازم است.

برای کسب و کار:

سازگاری فرهنگ موجود کشور با فرهنگ کارآفرینی

سیاستگذاری بلند مدت دولت در سطح کلان برای: (راه حل ها)

فرهنگ سازی و آموزش کارآفرینی از خانواده تا دانشگاه

ایجاد زیرساخت های قانونی (شفافیت، کارآمدی و انعطاف پذیری)

تسهیل مراحل قانونی راه اندازی کسب و کار و کاهش بوروکراسی

توسعه نهادهای مالی و بیمه در مسیر توسعه کارآفرینی در کشور

کمک به بهبود فضای رقابتی در اقتصاد کشور

کمک به تعامل موثر با اقتصاد جهانی (ورود تدریجی به عرصه رقابت جهانی)

سایر عوامل فرهنگی و محیطی

برخی تفسیرهای اعتقادی نادرست مبنی بر عدم تلاش برای بهبود وضعیت مالی و تشویق قناعت گرایی

تفکر نادرست تقابل علم و ثروت

ریشه دار شدن فرهنگ حقوق بگیر بودن به دلایل مختلف در جامعه

ضعف خانواده و مدرسه در پرورش خلاقیت و نوآوری، توفیق طلبی، جسارت و مخاطره پذیری، کار تیمی و ...

انقلاب نوین آموزشی

عباس عدالت/ بنیاد دانش و هنر/ امپریال کالج لندن

۲۹ شهریور ۱۳۸۳

- محور آموزش = دانش آموز با استفاده از رایانه و شبکه

- مهمترین روش های آموزشی

۱. پژوهش مسئولانه، مستقل و گروهی دانش آموز

۲. همکاری های گروه های پژوهشی بین مدارس شهر، روستا، در سطح کشوری و بین المللی با استفاده از شبکه

۳. گفتگوی تمدن ها در میان دانش آموزان در سطح بین المللی

مهمترین روندهای انقلاب آموزشی

۱. شکسته شدن مرز میان آموزش و پژوهش

۲. شکسته شدن مرز میان رشته های مختلف علوم و فرهنگ

۳. شکسته شدن مرز میان آموزش ابتدایی، راهنمایی، متوسطه و عالی

۴. نیاز مبرم به آموزش مادام العمر

خلاقیت و نظام سنتی آموزشی

- نظام امتحان گرا، کنکورگرا، نمره ۲۰ گرا و شاگرد اول گرا مانعی اساسی در پرورش و شکوفایی خلاقیت جوانان

- ضرورت جایگزین نمودن این نظام با روشهای نوین آموزشی بر پایه مطالعه و پژوهش گروهی و استفاده از شبکه

- در شرایط کنونی، آموزشهای ضمنی با استفاده از رایانه و اینترنت حلقه انتقال در راه تغییر نظام آموزشی است.

موانع ریشه ای در خلاقیت پروری جوانان

- بخش اساسی نیروی کودکان و نوجوانان ما در نتیجه تنش ها و تضادهای روحی، خانوادگی و اجتماعی از میان می رود.

- فرهنگ غالب بر جامعه در سرزنش دیگران، مچگیری و عدم مسئولیت پذیری مانع ایجاد محیط امن و آرام جهت تفکر و تمرکز ذهن است که برای خلاقیت پروری حیاتی است.

- این ناهنجاریها ریشه در آسیب دیدگیهای کودکان در خانواده دارد:

میزان کودک آزاری طبق آمار وزارت بهداشت (سال ۸۲): ۵۰٪

میزان زن آزاری بنا به آمار وزارت کشور (سال ۸۳): ۶۰٪

میزان مجادلات و منازعات خانوادگی ؟

نتایج آسیب دیدگی کودکان

- اختلال در ترشحات غدد کلیوی (آدرنالین و کورتیزول): آماده باش دائمی

- افت ترشحات سروتونین (سازمانده واکنشهای احساسی): زود رنجی

- اعتیاد به ترشحات مواد مخدر درونی بدن: میل به تکرار فاجعه

- توقف رشد عاطفی کودکان

- ترس و ناامنی درونی، ناهنجاری های احساسی و رفتاری

- ضربه ریشه ای به خردگرایی و خلاقیت

- کلیه شواهد و دلایل تاریخی بر آن گواه اند که این آسیب دیدگی میراث حملات و حکومت‌های ۲۰۰ ساله مغول و تیموری در ایران و انتقال نسل به نسل آن از طریق خشونت در خانواده و جامعه و ریشه دوانیدن آن در تاریخ کشور ماست.

راهکارهای رشد خلاقیت

- جهاد ملی با آسیب دیدگی کودکان:

کودک آزاری، زن آزاری، منازعات خانوادگی

- آموزش عمومی، آموزش معلمین، مدیران، کودکان و اولیا در زمینه آسیب دیدگی

- تشویق پژوهش‌های علوم اجتماعی-سیاسی، روانشناسی، آسیب شناسی، مردم شناسی و تعلیم و تربیت

- تبدیل آسیب دیدگی به خلاقیت: بالا رفتن آگاهی آسیب دیده از جراحات روحی- روانی و سعی در خویشتن داری، مسئولیت پذیری و شناخت و درک این جراحات بجای پرخاشجویی یا مظلوم گرایی، امکان ترمیم زخم‌های درونی را از طریق خلاقیت‌های علمی، فنی، فرهنگی، هنری، تولیدی یا اجتماعی به وجود می آورد.

- استفاده از ظرفیت شبکه و رسانه های چندگونه در آموزش های جنبی در زمینه آسیب دیدگی در جهت حل بزرگترین مانع توسعه اجتماعی و خلاقیت پروری در تاریخ بعد از مغول در ایران